

Romarsko društvo ŠmaR Žiri je tudi letos povabilo svoje člane in druge občane, ki jih zanima kulturna dediščina, na obhod in ogled podružničnih cerkva žirovske župnije.

V nedeljo, 28. septembra, smo se zbrali po jutranji maši pred farno cerkvijo, kjer nas je pozdravil predsednik društva Matjaž Oblak. Veselo smo podali roko prijateljem iz Škofje Loke in Kranja ter dr. Alojzu Demšarju, ki nas je vodil do vseh cerkva ter s svojimi predstavitvami in razlagami obogatil naša vedenja o njih. Dr. Alojz Demšar je po stroki naravoslovec, a se veliko posveča domoznanstvu, zlasti po upokojitvi. Svoje knjige in spoznanja tudi predstavlja, v zadnjem času dela v skupini, ki se prizadeva za nova spoznanja o nekdanji, v veliki meri porušeni, cerkvi sv. Martina v Starih Žireh in načrte za ohranitev njenih ostankov.

Najprej smo se podali v Goropeke. Hitro smo se vzpenjali po asfaltni cesti in pogledovali nazaj na Žiri in mogočno farno cerkev, Žirk in dolino proti Brekovicam. Spremljal nas je hladen veter in nas kar silil, da smo ubirali korake vedno hitreje. Po prihodu do prvih hiš smo se najprej razgledovali po hribih okrog naše kotline in črnih oblakih na nebu.

Ko smo prišli do cerkve sv. Janeza Krstnika, se nismo veliko mudili zunaj, ampak hitro zginili v toplo notranjost in se najprej zazrli v lep pozlačen oltar, potem pa prisluhnili razlagi Lojzeta Demšarja o zgodovini in zidavi cerkva na Žirovskem, povezanimi z ureditvijo freisinškega loškega gospostva, s poselitvami, širjenjem cerkvene organizacije in spremembami zaradi zgodovinskih okoliščin. Sledila je predstavitev nastanka cerkve v Goropekah, njenih prezidavah ter opis notranjosti. O nekaterih svetnikih v cerkvi nam je posredoval podatke tudi naš član Miro Bogataj, domačin in ključar.

Po ogledu cerkve sta nas zunaj že čakali dobrotnici Marica Žakelj in Kristina Bogataj ter nas postregli s toplim čajem in okusnim kruhom, Miro pa je poskrbel še za šilce žganja. Toplo okrepčilo nam je dobro delo. Nekateri so si na zunanosti cerkve ogledali fresko sv. Krištofa z Jezusom, ki jo je 1872 naslikal Štefan Šubic.

Pot čez grič in po gozdu navzdol do Žirov je bila ob pogovorih hitro mimo, enako po Žireh do Dobračeve in cerkve sv. Lenarta ob pokopališču, kjer nas je že čakal njen skrbnik Izidor Čelik. Videli smo, da je obnovitev strehe končana in so gradbeni odri le še na eni strani. V tej cerkvi smo velikokrat, saj se tu poslavljamo od umrlih. Ob teh priložnostih nam misli in pogledi begajo nekam drugam, zato je bila Lojzetova predstavitev arhitekture in notranjosti cerkve dobrodošla. Tudi dobračevska cerkev je bila prvotno gotska, v času baroka so jo povišali in obokali. Ima tri baročne oltarje, delo Facijeve delavnice iz Polhovega Gradca. Glavni oltar je posvečen sv. Lenartu, levi stranski sv. Antonu Padovanskemu, desni pa sv. Lovrenciju. Sozavetnika cerkve sta sv. Peter in sv. Rok. Cerkev je lepo vzdrževana. Od kdaj v njej ni več prižnice, nismo izvedeli.

Na Dobračevi smo se ustavili še pri Županu, popili kavo in jo mahnili proti Ledinici in cerkvi sv. Ane. Do nje vodijo verjetno najbolj priljubljene poti za sprehajalce in ljubitelje narave, včasih je bila pa za romarje. Cerkev sv. Ane je večja od prejšnjih dveh, ki smo si jih ogledali. Najprej je bila posvečena sv. Ožboltu. Ima pet oltarjev in obokan prezbiterij. Od vseh strani cerkvene ladje se vidi lepo obnovljena prižnica s kipi in slikami štirih evangelistov. Na koru je nekaj slik Križevega pota iz stare žirovske župne cerkve. Cerkev sv. Ane je akustična. Lojze Demšar je o svoji domači cerkvi povedal veliko zanimivega tudi zvezi z njeno prezidavo tik pred 1. svetovno vojno in seveda o zvonovih. Tone Kristan nas je popeljal še v mežnijo, kjer smo dobili enolončnico in vino.

A treba je bilo naprej proti Mrzlemu vrhu. Na poti smo se ustavili pod Ratačanovo domačijo, kjer nas je Lojze presenetil s posebno »kapelico«. Na mizici so čakali piškoti in razne pijače. Nismo se obotavljali in smo poskusili, eni to, drugi spet drugo pijačo ter odšli naprej mimo Pelehana in zavili proti Breznici.

Po ovinkasti gozdni poti in mimo nekdanjega področja za motokros smo prišli v vas Breznica in do cerkve sv. Kancijana. Ogledali smo si notranjost, kjer je en oltar in na stropu več poslikav, a te niso stare. Prostor deluje prijazno. Lojze nam je spet razlagal o svetnikih, zidavah in usodi zvonov ter dobrotnikih.

Zunaj je bilo spet vetrovno, zato smo se kmalu odpravili navzdol proti Žirem prek Tabra do ostankov stare župnijske cerkve pod Žirkom. Nekaterim udeležencem obhoda se je že mudilo domov in so se poslovili. Večina pa je nadaljevala z ogledom. Po razlagi sta dobrotnika Marta in Peter Mlinar prinesla kruh in med, ki so ga obiskovalci z veseljem namazali.

Po zaključku v farni cerkvi sv. Martina so si nekateri ogledali še galerijo v zvoniku. Udeleženci so se razšli zadovoljni.

Marija Kokalj

Proti Goropekam

Cerkev Janeza krstnika v Goropekah

Dobrotniki Kristina, Marica in Miro

Iz Goropek

Pogled na cerkev svetega Martina

Pri županu

Proti Ledinici

dr. Alojz Demšar v cerkvi sv. Ane na Ledinici

Cerkev svete Ane na Ledinici

Kosilo

Dobrotnik dr. Alojz Demšar

Notranjost cerkve svetega Kancijana na Breznici

Cerkev svetega Kancijana na Breznici

Pogled na farno cerkev z druge strani

Notranjost stare žirovske cerkve

Poslušalci in dr. Demšar

Dobrotnika Marta in Peter

Notranjost žirovske cerkve svetega Martina

dr. Demšar v domači cerkvi